

PATATAFYSICA, PATART EN DE PATATAUTOLOGIE

over zelfvervullers en zelfvervuilers

Door: Leo Lipso, waarnemend hoofd sectie Patatafysica

Sinds de introductie van het neologisme *patatautologie* door L'arrhetist, Marcel Duchamp, blijft de vraag dringen: Welke plaats vermag de patatautologie te bezetten in patatafysisch perspectief?¹

Ik zal dit feit

- a] hier gaan plegen en
- b] uitwisselen in de uitwerkings sfeer.

PATART²

Volgens de regels der stelkunst, kunnen we uit de tautologie $r = r$ de volgende gelijkheid afleiden:³

$$I - \text{Merdre} / \text{merde} = \text{Proep} / \text{poep} = \text{Rrose} / \text{eros} = \text{patArt} / \text{Patat}$$

Verder geldt:

$$II - \text{Arrhe} / \text{Art} = \text{Merdre} / \text{merde}^4$$

En volgens I:

$$III - \text{Merdre} / \text{merde} = \text{patArt} / \text{Patat}$$

Substitutie van II in III geeft:

$$IV - \text{Arrhe} / \text{Art} = \text{patArt} / \text{Patat}$$

Stelregel:

$$V - \text{rhe} / \text{t} = \text{r}$$

Ergo:

$$\text{he} = \text{t}$$

$\text{he} = \text{t}$, wat kunnen we hier van brouwen?

Gervais maakt er van: ach-e-ter, resp. ach-e-té, kopen resp. gekocht.

Maar wie koopt wat, je ne sais quoi? ⁵ Bovendien, hij vergeet voor het gemak maar de =.

Beter is volgens noot 4: $\text{he} = \text{t} [+Arr]$ geeft: $\text{Arrhe} = \text{tArr}$, met $\text{t} = \text{J}$ gespiegeld geeft:

$$\text{Arrhe} = \text{Jarr}.....$$

¹ Duchamp.: *All of these twaddles (...) are but pieces in a game of chess called language (...) As a good "nominalist", I propose the word Patatautologies, which will, through frequent repetition, create the concept that I have tried to express by these execrable means: subject, verb, complement...etc.* (citaat uit: A. Gervais: *Connections - Of art and arrhe*, in: Th. De Duve [1991]: *The definitely unfinished Marcel Duchamp*, p 409)

² Duchamp: *By plagiarizing Jarry we can put "patArt" up against the current pomposity.* (idem, p 404)

³ Lees hierbij "... staat tot ... als ... staat tot ..." voor: "... / ... = ... / ...".

Zie mijn [PHATHAPHYSICA - EEN BATAGNOSE](#) over STELREGELS:

De kunst, om een verborgene waarheid, door middel van het stellen van aangenomen denkbeelden uit te vinden.

⁴Duchamp: *Boîte de 1914*. "Merdre" verbindt "Arrhe" natuurlijk direkt aan Jarry.

⁵ Gervais: idem, p 414

PATATAFYSCA EN TAUTOLOGIE

Een tautologie is een propositie p die in alle mogelijke werelden waar is. Dat is op basis van haar logische structuur. Een tautologie is triviaal waar en bevat dan ook geen nieuwe informatie. Ze is a priori waar, los van enige empirische ondersteuning. Als iemand zegt: "Alle vrijgezellen zijn ongetrouwd", dan hoeven we geen empirisch onderzoek te doen naar alle vrijgezellen, om te bepalen of ze wél dan niet getrouwd zijn. De waarheid van deze bewering volgt uit de analyse van de gebruikte begrippen, uit de definitie van "vrijgezel"; ze is analytisch waar. Om met Kant te spreken: Bij een analytisch oordeel is het begrip van het predikaat ("ongetrouwd") vervat in dat van het subject ("vrijgezel"). Iemand die de juistheid van een dergelijk oordeel betwijfelt, gebruikt de taal verkeerd of begrijpt de betekenis van de woorden niet.

Logisch waar is: het regent of het regent niet, d.w.z., **p of niet p** . Deze bewering is a priori waar; in dit geval weet ik nog steeds niet of het daadwerkelijk wel of niet regent. Het giet zoals het giet. Andere voorbeelden: Als p , dan p ; Als p en q , dan p of q .

Het fijne van logica is dat op basis van hun formele structuur, proposities en redeneringen waar zijn of niet. Dit doen we door afspraken te maken over de logische operatoren die we gebruiken: **niet, of, en**. Zo hoeven we ons

a) niet bezig te houden met de inhoud van de redenering (is jou bewering wel waar?)

En stroomt

b) waarheid vanzelf van premisse naar conclusie, mits de redenering geldig is.

Bekend voorbeeld van een logisch geldige redenering, met een pastiche op Poincaré en Duchamp:
Een goede wiskundige is een goede schaker, Een goede schaker is een kunstenaar, Ergo:
Een goede wiskundige is een kunstenaar.

Of: Duchamp is vrijgezel, Vrijgezellen zijn niet getrouwd, Ergo: Duchamp is ongetrouwd.

Maar dat wisten we toch allang! Geen nieuws; we weten immers wat "vrijgezel" en "getrouwd" betekenen.⁶ Maar pas op, dat is niet het hele verhaal! In dit type syllogisme is op formele gronden, dus los van de betekenis van de termen, de stap van premissen naar conclusie logisch geldig. Dus even valide is de volgende redenering:

Pousseyprom is Quakky, Quakky is bluddlefilth, Ergo: Pousseyprom is bluddlefilth.⁷

Zo, dat is ff schrikken. Maar wie A zegt, moet ook B zeggen. Ik bedoel, wie tautologie zegt, zegt ook contradictie. Contradictie is de logische tegenhanger van de tautologie. Het is een bewering die met zichzelf in tegenspraak is, in alle mogelijke werelden onwaar. Voorbeeld: Het regent én het regent niet. Deze bewering is absoluut onwaar, op voorhand, en ik weet nog steeds niet of het daadwerkelijk regent of niet.

Waarom willen we geen contradicties in de logica? Omdat uit een contradictie elke willekeurig ware, of onware uitspraak kan worden afgeleid. Bekend als het *ex contradictione sequitur quod libet*. Een dergelijke willekeur moet te allen tijde worden voorkomen, want we wilden immers dat in een redenering waarheid van boven naar beneden stroomt! Daarom hebben we in de elementaire logica de volgende regel afgesproken, bekend als het *principe van non-contradictie*:

Niet: p en niet p .

We zien onmiddellijk dat dit principe de negatie is van de tautologie **p of niet p** . Contradictie en tautologie sluiten elkaar uit, althans in een tweewaardige logica, waarin een propositie óf waar of onwaar is (dit is het zgn *tertium non datur*).

⁶ Duchamp, ontwerper van het *Grote Glas* [met *Bruide* en *Vrijgezellenmachine*], wordt weleens verdacht van misogynie trekjes; dat heeft hij expliciet ontkend. Hij had niets tegen vrouwen, maar wel iets tegen het huwelijk; vandaar de proclamatie van het celibaat! (vgl. [Ades e.a. \[1991\]: Marcel Duchamp: p 59](#)). Nochtans moet de *machine célibataire* niet worden opgevat als een idealisering van seksuele onthouding. Integendeel, de interpretatie als een narcistische onaneermachine, sterker nog, als verbeelding van de solipsistische sexmachine / machinesex / "autistic intercourse" (L. Steefel jr. [1977]: *The position of Duchamp's Glass in the development of His Art*, p 75) ligt eerder voor de hand. (zie: [M. Carrouges \[1954\]: Les machines célibataires](#), die de vrijgezellenmachine typeert als een *patamachine*, als schakel in het produceren van eenzaamheid en dood). De aantijging van misogynie is helemaal misplaatst in het licht van een opmerking die Duchamp maakte tegen L. Steefel jr.: "I want to grasp things with the mind the way the penis is grasped by the vagina". ([J. Seigel \[1995\]: The private worlds of Marcel Duchamp](#), p 152). Klinkt allerminst vrouwonvriendelijk. Maar: THE way? Dat klinkt allesbehalve nominalistisch! En wat stellen we ons bij DIE wijze voor? Volgens Seigel: "very loosly (...) sort of unstable connection". Is that all there is? Wat dacht u van een flinke penisklem? Suit yourself: Vagina dentata! Een beetje man kan niet zonder castratieangst. Hier geldt kennelijk de volgende "upsetting analogy": Mind is to Things as Vagina is to Penis. Seigel laat hier echter een opgelegde kans liggen om deze vergelijking een serieuze draai te geven door het verband te leggen met Duchamp's fascinatie voor de 4de dimensie, snedes, spiegelingen en *l'inframince*, het infradunne. Als we bedenken dat mijn spiegelbeeld kan worden opgevat als een rotatie van mijzelf in 4-D en dat zo'n rotatie kan worden begrepen als een convex-concaaf inversie, een binnenstebuiten keren van mijzelf, inclusief penis, dan kunnen we ook begrijpen hoe de penis, als inversie van de vagina kan worden "begrepen": verre van "loosly", maar naadloos daarentegen. Penis als 3-D projectie van 4-D vagina. Penis: vaginale slagschaduw! [zie Appendix: The penis is already made]. L'arrhetist, de genderbender, vat samen: *L'arrhe de la peinture est du genre féminin*. [nb, *l'art* is mannelijk]

Niettemin lees ik het *Grote Glas* als een plaats delict, als locus solus ipsum waar de Bruide - In *La Boite Verte* ook omschreven als *landbouwmachine!* [Ik zie het al voor me: *vrouwlijes gehangene met toebehoren*: een diepwoeler, vaste tand cultivator, inclusief breed model wielspoorbeitel] - niet zozeer ontkleed, dan wel op de snijtafel wordt ontleed onder de dodelijke "male gaze" van patatholoog anatoom Duchamp, ipsist.

⁷ Vrij naar [James Joyce, Finnegans Wake](#). N.B.: "The Large Glass stands to painting as Finnegans Wake stands to literature." ([C. Tomkins \[1962\]: The bride and the bachelors](#), p 28). De verwantschap tussen Joyce en Duchamp zou een grondig onderzoek waard zijn!

Het is duidelijk: met de begrippen tautologie, contradictie en logische (on)geldigheid is het contact met de empirische werkelijkheid verdwenen.⁸ Het logisch symbolisme – een kunsttaal, gebaseerd op arbitraire afspraken en impliciete definities – is ongeschikt om betekenis, of kennis over te dragen, ons te informeren over de stand van zaken in de buitenwereld. Zie hier een modern begrip van logica. Het lijkt erop dat Duchamp dit formalistisch model ook van toepassing acht op de natuurlijke taal, met zijn aristotelische subject-predikaatstructuur. Ook hier propageert Duchamp een nominalistische semantiek die hij ontleent aan het Wiener Kreis positivisme en het conventionalisme van Poincaré.

Duchamp: (...) *everything is tautology, except black coffee* (...) ⁹

En: *The language and thinking in words are the great enemies of man* (...) *words are the tools of "to be"*.¹⁰ En: (...) *in the end it comes to doubt the verb "to be"*.¹¹

Dit klinkt rijkelijk vaag, niet in het laatst vanwege de meerduidigheid, m.n. de ambitransitiviteit, van "zijn". Bedoelt Duchamp de transitieve dan wel de intransitieve modus van "zijn"; "is" als koppelwerkwoord van subject en predikaat, of "is" als existentieclaim? ["is" in de zin van "identiek met" lijkt hiermee eveneens geïmpliceerd.] Het "zijn" uit het 1ste citaat begrijp ik als transitief, dat uit het 2de als intransitief. Dit laatste blijkt uit de aangehaalde tekst waarin Duchamp zich een "defrocked Cartesian" noemt. De twijfel uit het 2de citaat kan niet anders dan het "ergo sum" van het cartesische cogito zijn: het "esse" van het ik en de externe wereld. Dit "zijn" moet strikt worden onderscheiden van het transitieve zijn, zoals dat funktioneert in de nominalistische taalkritiek.

Ik vat samen: ons denken is ingebed in een talige structuur waarin het zich moet uitdrukken. Onze taal is een arbitrair tekensysteem en geen weerspiegeling van objecten met attributen in een buitentalige werkelijkheid. Het denken wordt misleid door de omgangstaal als het koppelwerkwoord "zijn" begrepen wordt als een existentieclaim. Nominalisme betekent: woorden zijn namen, geen betekenisdragers. We worden misleid bij het gebruik van abstracte, algemene begrippen als we er van uitgaan dat ze verwijzen naar een objectief bestaan in de dingen. Het enige dat bestaat is deze unieke *ditheid*; de hypostase van een onderliggende, essentie, een *watheid*, is ongeoorloofd.

Hiermee is het contact van het denken met de werkelijkheid verbroken. Anything goes!¹²

We bevinden ons in een ontologisch vacuüm, een tautologisch plenum, een "intratextueel" web, waarin taaltekens vanwege hun "insignificantie", zinledigheid, naar niets anders verwijzen dan naar zichzelf. Dit taalscepticisme leidt tot wat Duchamp bestempelt als "le nominalisme littéral".¹³ Binnen deze tak van sport bestaan er geen termen die eigenschappen uitdrukken, een vaste betekenis hebben, of bijdragen tot enig begrip, laat staan kennis, van een externe wereld.

Duchamp over zijn gedicht THE: *Betekenis was het eerste wat ik moest vermijden* (...) *totdat de tekst zich liet lezen zonder dat die een echo liet doorklinken van de buitenwereld*.¹⁴

Het taalspel "letterlijk nominalisme" is behept met alle problemen die een privétaal [of moeten we zelfs spreken van een non-taal, een **patataal**?] aankleven, zoals een pyrronistisch scepticisme of een solipsistisch anarchisme á la Stirner¹⁵. Als een ware Humpty Dumpty is Duchamp echter niet van plan zich hierbij aan de gebruikelijke logische regels te houden. De "playful logic" van Duchamps nominalisme is zijn strategie om te ontsnappen aan zowel het non-contradictieprincipe als het tertium non datur.¹⁶ En "tautologie" zal daarbij worden vervangen door "**patatautologie**".

⁸ Ludwig Wittgenstein: "A weiss dass p der Fall ist" ist sinnlos, wen p eine Tautologie ist. [Tractatus, 5.1362]

Ook: Die Kontradiktion ist die äusserste Grenze der Sätze, die Tautologie ist substanzloser Mittelpunkt. [idem, 5.143]

⁹ Oeps! Een flater/uitglijder (In: Pierre Cabanne [1971], p 107). Taalkundig heet "zwarte koffie" een pleonasme, maar volgens de bovenstaande omschrijving is het een analytisch oordeel, dus een tautologie! Duchamp doelt op de classic van Ogden en Richards uit 1923, die als ondertitel heeft: a study of the influence of language upon thought and of the science of symbolism (C. Tomkins [1962], p 32). Ogden, linguïst en taalfilosof, collega van Wittgenstein in Cambridge en supervisor van de Engelse vertaling van de Tractatus, ontwikkelde geheel in de geest van Leibniz het "Basic English", gestripte moedertaal, teneinde de menselijke communicatie te verbeteren. Met een vocabulair van slechts 850 woorden lukte het hem niettemin een fragment uit Finnegans Wake in Basic English te vertalen! Merk op dat Ogdens project van een universele taal gevoed wordt door dezelfde behoefte de omgangstaal te disambigueren als Duchamps plan voor een nieuw alfabet via de opsporing van zgn *priemwoorden*. (zie Sannouillet & Peterson [1950]: Salt Seller, p. 31-32). En nog wat, waarom zou "Dit is (zwarte) koffie" wel iets betekenen?

¹⁰ In: Seigel, idem, p 151

¹¹ In: Ades, idem, p. 61. Kennelijk een gedeeld gevoel van de aan Dada schatplichtige 'verbaclasten'; zo lezen we in het voorwoord van Picabia's Jésus-Christ Rastaquouère (1920) op p. 9: "Supprimer le verbe être (...)"

¹² Provocatieve slogan van de wetenschapsfilosoof Paul Feyerabend; zie zijn: *Against Method* (1975).

¹³ *Nominalism* [literal] = No more (...) distinction between words (tables is not the plural of table, ate has nothing in common with eat). (...) no more conceptual value of abstract words. The word (...) takes on a form of plastic significance; it is a sensorial reality a plastic truth. (...) The grouping of several words without significance, reduced to literal nominalism, is independent of the interpretation. (...) the 3 words drawn by X are different from the same 3 words drawn by Y. (note # 185, geciteerd in Linda Dalrympe Henderson[1998]: Duchamp in context, p. 225).

¹⁴ In: Pieter de Nijs [2018]: *Striptease met chocola, kikkers en een thermo-mechanisch orkest*, p 105.

En: *Er is absoluut geen kans voor een woord om ooit iets uit te drukken. Zodra we beginnen onze gedachten in woorden en zinnen te gieten wordt talles vervormd. De taal is gewoon niet goed genoeg. Ik gebruik haar omdat ik moet, maar ik heb er geen vertrouwen in.* (idem, p 118). Volgens Joselit heeft Duchamps nominalisme veel weg van een "simulated aphasia" (zie David Joselit [1998]: *Infinite regress*, p. 77).

¹⁵ Zie bijvoorbeeld H. Molderings [2002]: *Kunst als experiment*, H8

¹⁶ Duchamp: "(...) one ordinarily understands principle of contradiction to mean, exactly; principle of non contradiction. (...) thus understood (i.e. *Co-understanding of Opposites*) the principle of contradiction insists on the (...) immediate contrast to the concept A, of its opposite, B (...) no longer A's opposite, but different (the no. of B's is infinite, analogous) (...) the plans of a game which would no longer have rules. After having multiplied B to infinity the result eventually no longer validates the statement of A. (...) It liberates the word from definition, from the ideal meaning. (...) each word keeps a present meaning defined for the moment by fantasy (sometimes auditory);" (note # 185, geciteerd in idem).

AUTOLOGIE EN PATATAFYSICA

- 1- een term noemen we patatautologisch [Aut] wanneer deze een eigenschap uitdrukt die hij zelf heeft.
- 2- Patatheterologisch [Heter] heet een term die zichzelf niet als zodanig kenmerkt.

Zo is *woord* aut, want een woord; *kort* is aut, want een kort woord en *lang* is heter, want eveneens kort. *Oud* is aut en *zwart* is aut, maar *wit* is heter; " " is aut, *spatie* daarentegen weer heter. *Zichtbaar*, *deelbaar*, *leesbaar* alle aut; *eter*, *beter*, *meter*, *Peter* zijn alle heter. Iedereen snapt onderhand wel dat *elfletterig* aut is, maar *zelfletterig* is heter.

Resumé: de vier verstellingen:

Het elfletterig genootschap is een zelfvuller
De zelfletterige vennootschap is een zelfvervuiler
Het elftellerig genootschap is een zelfvuller
De felzetterige vennootschap is een verfverzuiler

Nu vragen wij ons af:

Gesteld dat een term óf aut, óf heter is, is *heterologisch* zelf heter, dan wel aut?¹⁷

Stel dat *heterologisch* aut is dan zou het de eigenschap hebben die het zelf beschrijft: dus heter zijn, in strijd met de aanname.

Dus moet *heterologisch* heter zijn, dwz niet de eigenschap hebben die het zelf beschrijft: ergo aut zijn, opnieuw tegen de veronderstelling in.

We hebben hiermee voldaan het onder a] genoemde feit te plegen, de zgn

paradox van de patatautologie.

Let wel, een paradox is geen contradictie, maar zeker ook geen tautologie; het is een schijnbare tegenspraak, een zgn. zelfvervuiler, en als zodanig nog onderworpen aan het principe van non-contradictie. Duchamp was dol op paradoxen, mogelijk als uiting van zijn taalsceptis. Immers, in een paradox wordt de taal geweld aangedaan door te spelen met de regels van de semantiek. Zoals we boven al zagen, kunnen we in alle gevallen van zelfvervuiling met eenvoudige middelen het verstand doen stilstaan. Een bekend voorbeeld is de *leugenaarsparadox*, toegeschreven aan Epimenides [600 v. Chr.] uit Kreta:

Κρήτες ἀεὶ ψεύσται - Alle Kretenzers liegen.

Waar of niet waar? Als dit waar is, dan is het een leugen, dus onwaar. Maar als het onwaar is dat hier een leugen staat, is het waar dat alle Kretenzers liegen!

Duchamp heeft op deze paradox zijn eigen variaties; enkele voorbeelden:

*I have forced myself to contradict myself.*¹⁸

En:

*Every word I'm telling you now is stupid and wrong.*¹⁹

Of: De deur is open én niet open:

Porte, 11 Rue Larrey

Tenslotte de vraag waar de Ready-made het antwoord op was.:

*Can one make works which are not works of 'art'?*²⁰

¹⁷ In dezen ben ik schatplichtig aan K. Grelling e.a.

¹⁸ H.&S. Janis [1945]: Marcel Duchamp: Anti-Artist. Molderings spreekt in dit verband zelfs van: "the anesthesia of logical thought, the *cretinization* of reason"! In: De Duve [1991], p 257.

¹⁹ Seigel, idem, p 151 En: *I'm a pseudo, all in all*; in: C. Tomkins [2013]: Marcel Duchamp - The afternoon interviews, p. 84

²⁰ Sannouillet & Peterson, p. 74 Het antwoord op deze vraag ligt besloten in Duchamps zgn "nominalisme pictural" [idem, p. 78]: "Dit is kunst" is een arbitraire stipulatie van DIT ding als kunst, geen wezenlijke bepaling van dit als KUNST. "Kunst" drukt geen attribuut uit van een drager, heeft geen identiteit, is niet te definiëren! Zie ook De Duve [1984]: *Nominalisme Pictural*.

APPENDIX:

THE PENIS IS ALLREADY MADE [*ZOALS DE PENIS PAST*]

zoals

de schil	past	om	de banaan
de darm		om	de worst
de huls		om	de steel
de hand		om	het heft
het graf		om	de kist
de schaamte		om	de pudenda

en zoals

	pus	past	in	de puist
en	poes	past	in	poespas

zo past

male		in	female
hoofd		in	muts
determinant		in	matrix
de stekker		in	de doos
de ploeg		in	de akker
de was		in	de knijper
de aanslag		in	de brief
de sleutel		in	het slot
de kurk		in	de fles
het lid		in	de vereniging
the cast		in	the mould

THE READYMADE IS ALL PENIS!
